

Nr 215.

Av herrar **Lindhagen** och **Winberg**, i anledning av Kungl. Maj:ts
förslag till lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare
att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område.

Med anledning av propositionen nr 38 med förslag till lag om rätt i vissa fall för nyttjanderättshavare att inlösa under nyttjanderätt upplåtet område tillåta vi oss i anslutning till dels jordkommissionens i ärendet avgivna förslag och dels av undertecknad Lindhagen vid betänkandet fogade reservation (1919 års proposition nr 385 sid. 42—46) göra följande yrkanden:

1. På de i reservationen anförda skäl (1919 års proposition sid. 42 § 1) hemställas:

att uti 1 § varje tidsbegränsning av tjugu år utgår.

2. Om detta ej kan bifallas, hemställas, att *åtminstone jordkommissionens förslag* i denna del godkännes. På många ställen har jordägaren för sed att göra dylika upplåtelser för en kortare tid i sänder och det kan väl icke ligga någon rimlighet uti, att personer, som kanske under generationer till och med setat på dylika vid varje tidsperiod förnyade kontrakt, skulle få en sämre ställning än om kontrakten varit avfattade i tjuguarperioder eller därutöver. Från orterna har bland annat också påpekats, att tjuguarperioden även i och för sig visat sig vara för lång. Det är förvånande, att regeringen fortfarande åsidosätter lagens rättvisa tillämpning i en myckenhet fall genom att ej taga någon som helst hänsyn till erinringarne i exempelvis mom. 1 och 2 av denna motion. Det hemställas alltså:

att 1 § åtminstone erhåller följande, av jordkommissionen enhälligt förordade lydelse: »Har en för viss tid till brukande upplåten del av en fastighet över tjugu år i följd innehavts av annan än ägaren etc.»

3. På de i reservationen (1919 års proposition sid. 44 andra stycket) anförda skäl hemställas:

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt förslag till sådant tillägg i lagen, att, då lösningsrätt avvisats på grund av avsevärd olägenhet för huvudfastigheten, lägenhetsinnehavaren må kunna i skäliga fall berättigas flytta byggnaderna till annat för huvudfastigheten tjänligt område, som då i stället får lösas.

4. På de i reservationen anförda skäl (1919 års proposition sid. 43 § 3 första stycket) hemställas:

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära skyndsamt förslag till sådant tillägg till lagen, att kontraktsbestämmelse, enligt vilken lägenhetsinnehavares husbyggnader vid upplåtelse tidens slut tillfalla jordägaren utan lösen, måtte när skäl därtill förefinnes kunna förklaras ogiltigt samt lägenhetsinnehavaren berättigas att enligt lagens föreskrifter i övrigt lösa till sig marken med bibehållande av byggnaderna helst utan annan ersättning för de senare än, som kan anses vara honom beredd genom andra förmåner.

5. På de i reservationen angivna skäl (1919 års proposition sid. 45—46 — de angivna paragraferna hänföra sig till gällande lagparagrafer) hemställas:

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t begära skyndsamt förslag till tillägg i lagen och åtgärder i övrigt, varigenom det allmänna såsom talsman för lägenhetsinnehavaren omhändertager lösningsförfarandet och i övrigt biträder honom, så att lösningsrätten blir för honom överkomlig.

6. På de i reservationen här ovan under punkt 7 anförda skäl hemställas ytterligare:

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att underrättelse om ifrågavarande författnings tillvaro samt de möjligheter och utvägar den erbjuder måtte i orterna på lämpligt sätt spridas.

7. Gällande lag av 1918 är, såsom det synes, en typisk produkt av detta juristväsendets förmåga, när detta väsende tvingas att befatta sig med s. k. social lagstiftning. Man har för sig att något bör göras att tillfreds-

ställa en opinion, men har en snart sagt patologisk känslsamhet för att den i det anmärkta avseendet lidande mänskligheten också blir verkligen hjälpt. Det hela är framför allt en formfråga. Kan en smula realitet falla från det dukade lagskrivningsbordet är det bra, varom icke får det vara. I detta avseende kan man till och med passa på och taga tillbaka med ena handen mer än som ges med den andra. En rent reaktionär lagstiftning blir då i stället följd och sådan är i själva verket ifrågavarande lag av 1918. Bestämmelsen att jordägaren skall ha företrädesrätt att i stället lösa husen, ifall husens ägare begär enligt lagstiftningens ändamål att få lösa tomten, är verkligen ett påfund, fullt värdigt toppunkten av ekonomiska liberalismens formdyrkande och konservativa ämbetsmannastånd. Och detta har justitiedepartementet lyckats få igenom vid 1918 års riksdag.

Under tiden inträffar, att husägare, som förut åtminstone kunnat uppföra husen och uppsätta dem på annat ställe, nu istället tack vare den nya lagstiftningen kan förlora även husen. Vad detta betyder i dessa bostadsbristens och byggnadsdyrhetens tider kan var och en förstå. Vi känna ett fall, där arrendet av tomten utgick den 14 mars 1919. Ägaren, en gammal sjuk man och hans två döttrar, ville rädda sitt hem med trädgård och begärde därför att få lösa marken enligt 1918 års lag. Jordägaren, en girig bonde, har hela tiden uppehållit dem med krav på att han i stället skulle få lösa de goda, välvärdade husen och andra anläggningar och nu nyligen har han, trots att grannar och andra stå på husägarens sida, börjat göra sitt krav »lagligen» gällande.

Ändringar i en så beskaffad lag böra verkligen göras så, att de försona vad lagen själv under sin förflugna tillvaro förbrutit. Ut i den nya propositionens förslag läses nu ett par rader om att lagen träder i kraft den 1 september 1920 och att tidigare anhängiggjort ärende bedömes enligt den gamla lagen. Bakom denna korrekta, till synes oskyldiga formulering döljer sig en avgrund av åsidosatt människokärlek. Man prisgiver, utan någon blinkning ens i motiveringen, alla de fall, där arrendet går ut den 14 mars 1920 eller eljest före den 1 september 1920. För det ovan skildrade fallet finnes icke heller någon upprättelse.

Det hemställes:

att riksdagen ville besluta sådan ändring i övergångsbestämmelserna, att lagen får retroaktiv verkan — i all synnerhet beträffande jordägarens rätt att lösa byggnader — på alla de markupplåtelser, för vilka tiden utgått efter det

lagen av den 28 juni 1918 trätt i kraft och icke, då den nya lagen inkommit på riksdagens bord, ännu varit genom avtal eller i laga ordning slutligt avvecklade.

Stockholm den 9 februari 1920.

Carl Lindhagen.

C. Winberg.
